

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-148>

УДК 330.341.1:005.334

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF AN INNOVATIVE MECHANISM FOR ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Пасенчук Павло Васильович

здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти (аспірант),
Національний транспортний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5037-1668>

Pasenchuk Pavlo

National Transport University

У статті обґрунтовано необхідність формування інноваційного механізму економічної безпеки підприємств в умовах сталого розвитку. Доведено, що традиційні підходи до управління економічною безпекою, орієнтовані переважно на реактивне реагування, не відповідають сучасним викликам і потребують концептуального оновлення. Запропоновано інноваційний механізм економічної безпеки підприємства, структурований у вигляді трьох взаємопов'язаних функціональних блоків: формування базових засад економічної безпеки підприємства, інтеграція системи економічної безпеки в загальну систему управління та формування дієвого інструментарію управління. Реалізація механізму забезпечує проактивний характер управління економічною безпекою, узгодження управлінських рішень із цілями сталого розвитку та підвищення рівня адаптивності підприємства.

Ключові слова: інноваційний механізм, економічна безпека, сталий розвиток, загрози, діагностика, оцінка, рівень економічної безпеки.

The article examines the issues related to the formation of an innovative mechanism of enterprise economic security under conditions of increasing dynamism, uncertainty, and transformation of the external environment. The necessity of revising traditional approaches to enterprise economic security management is substantiated, as in contemporary conditions they prove to be insufficiently effective due to their predominantly reactive orientation and the fragmentation of managerial decisions. It is demonstrated that the digitalization of business processes, the use of artificial intelligence technologies, globalization, the strengthening of interdependence between internal and external threats, as well as the orientation toward sustainable development goals, necessitate a transition to a proactive model of enterprise economic security management. An innovative mechanism of enterprise economic security is proposed, structured in the form of three interrelated functional blocks: the formation of the basic foundations of enterprise economic security, the integration of the economic security system into the overall management system, and the development of an effective toolkit for economic security management. It is substantiated that the economic security system should function as an integrated element of the enterprise management structure, providing information and analytical support for managerial decision-making, threat monitoring, risk management, and the adaptation of managerial impacts. Special attention is paid to ensuring a balance between the economic, social, and environmental components in the management of enterprise economic security as a key condition for the implementation of sustainable development goals. It is proven that the effective functioning of the economic security system requires the application of tools that ensure comprehensive threat diagnostics, their assessment based on a system of indicators, timely response to risks, and the neutralization of negative consequences through the use of innovative solutions. An approach to assessing the level of enterprise economic security based on an integrated proactivity indicator is proposed, which makes it possible to track not only the current state of protection but also the effectiveness of economic security management in dynamics. The implementation of the proposed innovative mechanism contributes to increasing resilience, adaptability, and the ability of enterprises to achieve long-term strategic development goals under conditions of growing uncertainty in the external environment.

Keywords: innovative mechanism, economic security, sustainable development, threats, diagnostics, assessment, level of economic security.

Постановка проблем. Сучасні умови функціонування підприємств формують нові стандарти ведення бізнесу, що зумовлюють необхідність трансформації традиційних механізмів забезпечення економічної безпеки внаслідок виявлення їх недостатньої дієвості. Така тенденція обумовлена сукупністю чинників впливу, серед яких ключовими є цифровізація бізнес-процесів, роботизація, посилення глобальної конкуренції, застосування технологій штучного інтелекту, інтегрованість системи економічної безпеки підприємства (ЕБП), стратегічна орієнтація на забезпечення стійкості та адаптивності, зростання рівня невизначеності зовнішнього середовища, трансформація характеру економічних загроз, а також посилення взаємозалежності між внутрішніми та зовнішніми загрозами з проєкцією на систему управління ризиками.

Переважно раніше сформовані підходи до управління економічною безпекою підприємства орієнтовані на реагування вже реалізованих загроз або мінімізацію наслідків негативного впливу та зосереджені на виконанні захисної й контрольної функцій, спрямованих на збереження активів. Така модель передбачає реакцію на поточні проблеми, фіксацію ризиків постфактум і характеризується обмеженим рівнем інтеграції, що знижує ефективність протидії загрозам в умовах динамічного розвитку дестабілізуючих факторів. Використання класичних механізмів економічної безпеки підприємства в сучасних умовах призводить до фрагментарності управлінських рішень, запізненого виявлення загроз, мало-ефективного управління ризиками та недостатньої узгодженості між системою безпеки і реальними бізнес-процесами підприємства.

Сучасні бізнес-процеси та моделі управління підприємством обумовлюють необхідність переходу від реактивної практики до проактивного управління економічною безпекою підприємства, за якого відбувається трансформація функції постфактум-контролю в інструмент попередження загроз і раннього прогнозування ризиків. Такий підхід передбачає використання механізмів формування та перевірки гіпотез, що розширює можливості ідентифікації нетипових загроз та сприяє формуванню більш стійкої й гнучкої моделі економічної безпеки в умовах динамічного та нестабільного середовища.

На сучасному етапі розвитку бізнес-процесів і стратегічних завдань підприємств, поглиблення цифровізації, посилення соціальної відповідальності, впровадження екологічних

рішень, використання інноваційних технологій і нових форм звітності особливої актуальності набуває необхідність оновлення та перегляду концепції механізмів економічної безпеки підприємства у напрямі їх адаптації до інноваційних стандартів сучасних бізнес-вимог і посилення проактивної спрямованості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню механізмів економічної безпеки підприємства присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених. Так, В.В. Нор у своїй роботі [7] зазначає, що механізм ЕБП має бути орієнтований на забезпечення динамічної стійкості підприємства в умовах постійно діючих загроз і спрямований на досягнення його стратегічних цілей через ключові напрями моніторингу, прогнозування, аналітичних процедур і гнучких управлінських рішень. Васильців Т.Г. [1] акцентує увагу на системному характері механізму забезпечення ЕБП, який створює організаційно-економічні умови для взаємодії всіх елементів підприємства та узгодження корпоративних і особистих інтересів. Інший підхід представлений у працях Р.С. Насруллаєва, В.В. Зеленька та В.О. Шакуна [6], які вважають, що саме організаційно-кадровий механізм ЕБП забезпечує стабільну, ефективну та захищену діяльність підприємства. На думку авторів, ефективність такого механізму визначається його гнучкістю та адаптивністю порівняно з підходами, зосередженими переважно на фінансових і технологічних складових.

Гавловська Н.І., Є.М. Рудніченко та М.М. Рудніченко [3] розглядають механізм ЕБП як цілісний елемент системи управління підприємством, наділений чітко визначеними управлінськими функціями, що реалізуються через превентивне реагування на загрози, більшість з яких формується у зовнішньому середовищі. При цьому наголошується на необхідності інтеграції механізму ЕБП в загальну систему управління та безконфліктного виконання ним своїх функцій. У своїй праці Л.О. Птащенко [8] підкреслює, що механізм забезпечення ЕБП ґрунтується на поєднанні інструментів, методів, важелів та інформаційно-аналітичного забезпечення, а постійний моніторинг стану ЕБП і діагностика системи управління дозволяють виявляти приховані чинники, які впливають на діяльність підприємства. Васенко В.К. [2] розглядає стабільність підприємства крізь призму впливу фінансового, правового та інформаційного механізмів економічної безпеки.

Утенкова К.О. [10], своєю чергою, акцентує увагу на формуванні механізму ЕБП як інструмента стратегічного управління, інтегрованого в загальну систему функціонування підприємства. На думку Б.С. Дуб [4] доцільним є зосередження уваги на формуванні механізму ЕБП через функціонально-управлінський вектор розвитку та його інструментальне наповнення, за якого стан захищеності підприємства визначається ефективністю реалізації управлінських функцій. Автори С.В. Каламбет та В.А. Воропай [5] вважають, що забезпечення економічної безпеки підприємства можливе через механізм управління ЕБП, який охоплює сукупність організаційних, управлінських і нормативно-правових аспектів. Судачкова О.І., О.Ю. Щеглова та О.О. Гасенко [9] стверджують, що саме організаційно-управлінський механізм ЕБП виступає інструментом реалізації принципів сталого розвитку та забезпечення стійкості підприємства. В основу такого механізму покладено не окремі захисні заходи, а цілісно сформовану систему, яка забезпечує баланс між економічними, соціальними, технологічними та природними чинниками розвитку.

Як бачимо, проведений науковий огляд публікацій підтверджує відсутність єдиного підходу до сутності механізму економічної безпеки підприємства та дозволяє виокремити різні акценти його спрямованості. Така варіативність підходів зумовлена насамперед складною, багатовимірною природою ЕБП, а також динамічністю й невизначеністю сучасного зовнішнього середовища, у межах якого формуються нові виклики та трансформуються традиційні загрози. Цифровізація бізнес-процесів, посилення глобальної конкуренції, зростання технологічних і кіберризиків, інтеграція принципів сталого розвитку та підвищення вимог до адаптивності управлінських рішень об'єктивно зумовлюють необхідність переходу від переважно реактивних підходів до формування інноваційного механізму економічної безпеки підприємств. Такий механізм має забезпечувати не лише захисну функцію, а й високий рівень превентивного реагування на загрози шляхом ранньої ідентифікації ризиків, прогнозування їх розвитку та інтеграції інноваційних управлінських, інформаційно-аналітичних і цифрових інструментів. У результаті це сприятиме підвищенню дієвості системи ЕБП, її гнучкості та узгодженості з реальними бізнес-процесами підприємства в умовах мінливого та нестабільного середовища.

Метою статті є обґрунтування концептуальних засад формування інноваційного механізму економічної безпеки підприємств в умовах сталого розвитку та визначення напрямів підвищення його дієвості й превентивності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Функціонування підприємств в умовах сьогодення характеризуються високим рівнем динамічності, невизначеності та зростанням спектра економічних загроз, що об'єктивно зумовлює необхідність формування інноваційного механізму економічної безпеки підприємств (рис. 1). Запропонований механізм базується на трьох функціональних блоках, а саме: формування базових засад ЕБП, встановлення взаємозв'язку між системою економічної безпеки підприємства та системою управління, формування інструментарію управління економічною безпекою підприємства. Їх послідовна реалізація дозволяє оцінити зміну рівня економічної безпеки підприємства після проведених заходів реагування на загрози, що виникли.

Для забезпечення функціонування ЕБП необхідне чітке розуміння, що саме на підприємстві підлягає захисту (об'єкт) і хто буде забезпечувати цей захист (суб'єкт) на підприємстві. До об'єкта ЕБП відносяться фінансові, кадрові, інформаційні, матеріальні, інші ресурси підприємства, бізнес-процеси та їх ефективна реалізація. Суб'єктами ЕБП є керівництво підприємства, підрозділ (служба) економічної безпеки, керівники бізнес-процесів, підрозділи управління ризиками та внутрішнього контролю, а також інші підрозділи, які здійснюють цілеспрямований вплив в межах своїх компетенцій на об'єкт з метою забезпечення його комплексного захисту.

На основі визначення об'єкта та суб'єктів система економічної безпеки підприємства вибудовує свою діяльність з урахуванням наявного інструментарію та управлінських можливостей. Водночас її функціонування ґрунтується на сукупності базових елементів, до яких належать принципи, цілі, види, функції, завдання та складові економічної безпеки. Саме ці елементи формують концептуальне підґрунтя механізму економічної безпеки підприємства та об'єднуються в його перший блок – формування базових засад економічної безпеки підприємства, який визначає логіку, спрямованість і межі подальшої реалізації управлінських рішень у сфері ЕБП.

З врахуванням цього, цілі ЕБП повинні бути визначеними та спрямованими на забез-

Рис. 1. Інноваційний механізм економічної безпеки підприємства в умовах сталого розвитку

Джерело: сформовано автором

печення ефективного, стійкого функціонування підприємства, захист його триєдиних збалансованих інтересів і створення умов для довгострокового розвитку. Принципи ЕБП формують методологічні вектори побудови механізму, на основі системності, комплексності, превентивності, адаптивності та інтегрованості у загальну стратегію розвитку підприємства. Види ЕБП взаємодіють між собою та відображають багатовимірність об'єкта захисту. Це дозволяє деталізувати напрями управлінського впливу з урахуванням специфіки бізнес-процесів підприємства. Функції ЕБП розкривають практичне призначення механізму та полягають у своєчасному виявленні, дослідженні, оцінюванні, попередженні й нейтралізації загроз, управління ризиками, а також у забезпеченні контрольних заходів та коригуванні управлінських рішень. Завдання ЕБП конкретизують ці функції у вигляді сукупності цілеспрямованих дій і заходів. Основа структури механізму складається із складових ЕБП та відображає ключові ресурси й процеси, які забезпечують функціонування підприємства.

Забезпечення економічної безпеки не зводиться до сукупності окремих захисних заходів, а формується на основі цілісного управлінського підходу, в межах якого система економічної безпеки інтегрується в загальну систему управління підприємством. Ключовою умовою ефективності системи ЕБП на фоні загальної стратегії підприємства є узгоджені дії із системою управління підприємством оскільки ЕБП охоплює всі бізнес-процеси та результати діяльності і не може здійснювати будь-які заходи ізольовано від управлінських функцій системи управління підприємством.

Взаємозв'язок між системою ЕБП та системою управління підприємством дозволяє ефективно забезпечувати безконфліктність та взаємопов'язаність цілей підприємства, оперативних управлінських рішень і механізмів, які забезпечують їх реалізацію. Така архітектура взаємозв'язку забезпечує включення функції ЕБП в процеси стратегічного, тактичного та операційного управління, з можливістю застосування наявних інструментів управління для проактивного реагування на будь-які негативні виклики, що виникають під час функціонування підприємства. Таким чином взаємодія двох систем є складовою інноваційного механізму ЕБП та визначає його роль як інтегрованого управлінського

інструменту забезпечення сталого розвитку підприємства.

Слід зазначити, особливості управління ЕБП зумовлюються її багатовимірним характером та впливом, необхідністю поєднання проактивної, захисної, превентивної функцій й функції розвитку. Сучасне управління ЕБП виходить за межі окремих контрольних заходів і трансформується в комплексний інтегрований процес, що охоплює всі операційні рівні управління. У свою чергу це передбачає узгодження управлінських рішень у сфері ЕБП з загальною стратегією сталого розвитку підприємства та забезпечення їх системної реалізації в межах бізнес-процесів.

Варто зацентувати на тому, що ЕБП не розглядається як відокремлена автономна підсистема. Вона входить в управлінську структуру як складова, що забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку прийняття управлінських рішень, обміном інформацією, побудови гіпотез щодо загроз, моніторинг загроз та стандартів, управління ризиками, а також коригування управлінських впливів. Така участь сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень і посиленню адаптивності підприємства до змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Важливим фактором у взаємодії системи ЕБП та системи управління є забезпечення рівноваги між реалізацією цілей сталого розвитку та управлінням ЕБП. У даній архітектурі ЕБП виступає інструментом узгодження економічних, соціальних, екологічних та управлінських цілей розвитку підприємства, що дозволяє утримувати триєдиний баланс, мінімізувати розбалансованість системи забезпечуючи підприємство довгостроковою стійкістю. Забезпечення ефективної рівноваги потребує інтеграції показників сталого розвитку в систему управління ЕБП та використання їх у процесі прийняття управлінських рішень.

Трансформаційні процеси у системі ЕБП відіграють важливу роль через швидкий прогрес у цифровізації, інноваційні зміни, структурне удосконалення бізнес-моделей та посилення негативних чинників, які формуються у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Управління ЕБП в умовах таких стрімких трансформаційних процесів повинно передбачати постійне оновлення до сучасних підходів, інструментів і організаційних спроможностей, а також здатність системи ЕБП адаптуватися до не визначених типів загроз

і ризиків. При урахуванні зовнішніх та внутрішніх трансформаційних процесів забезпечується проактивне реагування на можливі аномалії, відхилення, негативні та позитивні чинники, що у свою чергу дає підґрунтя для оцінки відповідності механізму ЕБП сучасним вимогам управління та досягненням триєдиного балансу складових в умовах сталого розвитку підприємства.

Синергетична взаємодія між особливостями управління ЕБП, її інтеграцією в систему управління підприємством, урахуванням трансформаційних процесів та забезпеченням триєдиної рівноваги формує комплексний блок у інноваційному механізмі ЕПБ, який забезпечує економічну стійкість та дає можливість розвиватися підприємству в умовах стрімких динамічних змін з орієнтацією на цілі сталого розвитку. Забезпечення рівноваги реалізації цілей сталого розвитку в управлінні ЕБП стає основою інтеграції цієї взаємодії, оскільки саме через інтеграцію відбувається узгодження економічних, соціальних та екологічних пріоритетів підприємства. При взаємодії економічної та соціальної складових підприємство отримує соціальну стабільність, підвищення репутаційних цінностей, розвиток людського капіталу, стимулювання інноваційного розвитку, зростання споживчої довіри, підвищення продуктивності праці та інші позитивні ефекти. Взаємодія економічної та екологічної складових сприяє підвищенню конкурентоспроможності, зміцненню репутації, стимулюванню інноваційного розвитку, зменшенню негативного впливу на клімат, оптимізації витрат, впровадженню принципів циркулярної економіки та іншим вигодам. У свою чергу, співпраця екологічної та соціальної складових забезпечує зменшення соціальних ризиків, створення нових робочих місць у сфері екології, підвищення довіри до підприємства, покращення якості життя персоналу та громад, поліпшення екологічного середовища, формування екологічної свідомості тощо.

Беручи участь у процесі управління система ЕБП забезпечує трансформацію цілей сталого розвитку у точкову управлінську орбіту, з використанням індикаторів на певні обмеження або можливості, які враховуються під час прийняття оперативних чи стратегічних рішень. Такий підхід формує цілісну обґрунтовану позицію ЕБП та впливає на ефективне управління економічною безпекою, беручи за основу не лише загальні захисні функції, а й функції націлені на підтримку

управлінських рішень. Отже, трансформаційні процеси у системі ЕБП забезпечується через реалізацію адаптивної циклічної взаємодії елементів зазначених у другому блоці механізму.

Для ефективного функціонування система економічної безпеки підприємства потребує наявності дієвого інструментарію, який забезпечує комплексну діагностику загроз, їх оцінку на базі системи індикаторів, своєчасне реагування на загрози, а також їх подолання із використанням інноваційних рішень. Тому третім блоком у інноваційному механізмі ЕБП є формування інструментарію, що створює умови для оперативного управління економічною безпекою підприємства, підвищує рівень превентивності та дозволяє забезпечити узгодженість між цілями, завданнями та складовими системи ЕБП.

Діагностика стану ЕБП полягає у послідовному, системному аналізі внутрішнього і зовнішнього середовища, проактивному виявленні вразливостей, аномалій і потенційних джерел загроз. Чітке розуміння видів загроз є необхідною умовою для диференціації управлінських підходів і вибору дієвих інструментів впливу.

Оцінка ЕБП ґрунтується на результатах діагностики загроз та стану підприємства. Вона здійснюється за допомогою комплексної системи індикаторів, що дозволяють розрахувати інтегральний показник проактивності ЕБП. Система оцінювання враховує багатомірність об'єкта захисту та специфіку функціональної діяльності підприємства, які виражені у групах проактивних індикаторів ЕБП. Результати оцінки дають змогу відслідковувати не лише поточний стан захищеності, а й рівень проактивності управління економічною безпекою. Крім того, вони вказують на слабкі місця системи ЕБП та необхідність прийняття заходів реагування з застосуванням модельних інноваційних рішень.

При такому підході реагування ґрунтується на прийнятих результатах оцінки та спрямоване на проактивне попередження, нейтралізацію або мінімізацію негативного впливу загроз. За допомогою втілення інновацій у процесі реагування забезпечується гнучкість інноваційного механізму економічної безпеки, який дозволяє швидко без точок конфліктності здійснювати свій вплив на результативність захисту інтересів підприємства поєднуючи дотримання сучасних стандартів та вимог сталого розвитку. Слід зазначити, що саме замкненість управлінського циклу дає

можливість оцінити результативність запропонованого інструментарію.

Заключним етапом є оцінка змін рівня економічної безпеки після реалізації логічних дій та управлінських рішень. Вона ґрунтується на повторному застосуванні системи індикаторів та інтегрального показника проактивності економічної безпеки підприємства, що використовувалися при первинній оцінці. При порівнянні отриманих значень фокусується увага на визначенні характеру і масштабу змін у стані захищеності інтересів підприємства, аналізі ефективності реалізованих управлінських рішень, ступені зниження впливу імовірних загроз та ефективності управління ризиками. При будь-яких негативних відхиленнях дані результати використовуються для уточнення індикаторів, перегляду управлінських рішень і вдосконалення чи застосування нових інструментів реагування, що забезпе-

чує безконфліктну, безперервну, проактивну орієнтацію стабільного функціонування підприємства в умовах сталого розвитку.

Висновки. Сформований інноваційний механізм економічної безпеки підприємства включає три взаємодопов'язані послідовні блоки, кожен з яких функціонально виконує окрему роль та водночас забезпечує єдність концептуальних, управлінських і прикладних аспектів економічної безпеки. Його застосування забезпечує баланс між економічною, соціальною, екологічною складовою за рахунок комплексної системи індикаторів, підвищується рівень стійкості, здатності до гнучкості, трансформації та досягнення довгострокових стратегічних цілей розвитку в умовах зростаючої невизначеності зовнішнього середовища. Універсальність механізму дозволяє його використання підприємствами буд-яких сфер та галузей діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Васильців Т.Г., Волошин В.І., Бойкевич О.Р., Каркавчук В.В. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія. За ред. Т.Г. Васильціва. Львів : Ліга-Прес. 2012. 386 с.
2. Васенко В.К. Фінансові, правові та інформаційні механізми економічної безпеки підприємства у вільній економічній зоні. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць*. Державний вищий навчальний заклад Українська академія банківської справи Національного банку України. Суми. 2006. Вип. № 17. С. 39–46.
3. Гавловська Н.І., Рудніченко Є.М., Рудніченко М.М. Теоритичний базис імплементації механізму економічної безпеки в загальну систему управління підприємством. С. 181–184. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/8254fb89-14ee-4d26-b36b-15ef98990999/content>.
4. Дуб Б.С. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства: сутність, структура, значення. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/63-2.pdf>.
5. Каламбет С.В., Воропай В.А. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств залізничної галузі. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2013. № 2. С. 106–113.
6. Насруллаєв Р.С., Зеленьяк В.В., Шакур В. О. Організаційно-кадровий механізм економічної безпеки підприємства. *Всеукраїнський науковий журнал Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2024. № 5. С. 93–97. URL: https://apie.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/apie_2024_r05_a18.pdf.
7. Нор В.В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку понятійного апарату економічної безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 303–308. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-50>.
8. Птащенко Л.О. Особливості латентного управління в системі економічної безпеки підприємства. *Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: кол. моногр.: в 3 т. за заг. ред. В.О. Онищенко та Г.В. Козаченко*. Полтава: ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2016. Т. 1. С. 140–163.
9. Судакова О.І., Щеглова О.Ю., Гасенко О.О. Головна характеристика механізму управління економічною безпекою розвитку підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. № 24. С. 11–14.
10. Утенкова К.О. Концептуальний підхід до формування механізму економічної безпеки підприємств. *Bioeconomics Agrarian Business/Bioekonomika ta Agrarnij Biznes*. 2019. Вип. 10. № 2. С. 134–143.
11. Kovbatiuk M., Shkliar V., Pasenchuk P. Methodology for assessing the level of economic security of an enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2025. № 11(5). pp. 80–91. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-5-80-91>

REFERENCES:

1. Vasylytsiv T.H., Voloshyn V.I., Boikevych O.R., Karkavchuk V.V. (2012) Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia [Financial and economic security of Ukrainian enterprises: strategy and mechanisms of provision]: monohrafiia; ed. by T.H. Vasylytsiv. Lviv: Liha-Pres. 386 p.
2. Vasenko V.K. (2006) Finansovi, pravovi ta informatsiini mekhanizmy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva u vilnii ekonomichnii zoni [Financial, legal and information mechanisms of enterprise economic security in a free economic zone]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy: zb. nauk. prats.* Sumy. Issue 17. P. 39–46.
3. Havlovska N.I., Rudnichenko Ye.M., Rudnichenko M.M. (2017) Teoretychnyi bazys implementatsii mekhanizmu ekonomichnoi bezpeky v zahalnu systemu upravlinnia pidpriemstvom [Theoretical basis for the implementation of the economic security mechanism into the general enterprise management system]. P. 181–184. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/server/api/core/bitstreams/8254fb89-14ee-4d26-b36b-15ef98990999/content>
4. Dub B.S. (2017) Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: sutnist, struktura, znachennia [Mechanism of ensuring enterprise economic security: essence, structure, significance]. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/63-2.pdf>
5. Kalambet S.V., Voropai V.A. (2013) Mekhanizm zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv zaliznychnoi haluzi [Mechanism of ensuring economic security of railway enterprises]. *Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii.* № 2. P. 106–113.
6. Nasrullaiev R.S., Zeleniak V.V., Shakun V.O. (2024) Orhanizatsiino-kadrovyy mekhanizm ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Organizational and personnel mechanism of enterprise economic security]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky ta prava.* № 5. P. 93–97. URL: https://apie.org.ua/wp-content/uploads/2024/12/apie_2024_r05_a18.pdf
7. Nor V.V. (2024) Retrospektyvnyi analiz stanovlennia ta rozvytku poniatiinoho aparatu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Retrospective analysis of the formation and development of the conceptual apparatus of enterprise economic security]. *Ekonomichnyi prostir.* № 191. P. 303–308. DOI: 10.32782/2224-6282/191-50
8. Ptashchenko L.O. (2016) Osoblyvosti latentnoho upravlinnia v systemi ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Features of latent management in the enterprise economic security system]. In: *Ekonomichna bezpeka: derzhava, rehion, pidpriemstvo: collective monograph*, vol. 1. Poltava: PoltNTU im. Yu. Kondratiuka. P. 140–163.
9. Sudakova O.I., Shcheglova O.Yu., Hasenko O.O. (2017) Holovna kharakterystyka mekhanizmu upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu rozvytku pidpriemstva [Main characteristics of the mechanism for managing economic security of enterprise development]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment.* Issue 24. P. 11–14.
10. Utenkova K.O. (2019) Kontseptualnyi pidkhid do formuvannia mekhanizmu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Conceptual approach to the formation of the enterprise economic security mechanism]. *Bioeconomics and Agrarian Business.* Vol. 10. № 2. P. 134–143.
11. Kovbatiuk M., Shkliar V., Pasenchuk P. (2025). Methodology for assessing the level of economic security of an enterprise. *Baltic Journal of Economic Studies.* № 11(5). P. 80–91. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-5-80-91>

Дата надходження статті: 06.12.2025

Дата прийняття статті: 19.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025